



Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Sekretarz Stanu
Krzysztof Bolesta

DFE-WNF.050.59.2025.AS
3882071.15833006.12731591
Warszawa, 20-08-2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: zapytania Posłanki Magdaleny Filipek-Sobczak w sprawie nieprawidłowości w realizacji Programu „Czyste Powietrze” oraz braku reakcji WFOŚiGW na zgłoszenia o nadużyciach (K10ZAP2560)

Szanowny Panie Marszałku,

poniżej przedstawiam odpowiedzi na zadane pytania, przygotowane na podstawie informacji otrzymanych od Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dalej: NFOŚiGW), dotyczące realizacji Programu „Czyste powietrze” (dalej: Program).

1. Czy Ministerstwo posiada wiedzę o opisywanych nieprawidłowościach w programie „Czyste Powietrze”, w szczególności w województwie lubelskim?

Ministerstwo Klimatu i Środowiska (dalej: MKiŚ) współpracuje z NFOŚiGW przy realizacji Programu, występując w kilku rolach, jako:

- organ nadzoru zgodnie z ustawą - Prawo ochrony środowiska (również jako organ nadzoru nad wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej (dalej: wfośigw));
- Instytucja Odpowiedzialna za Realizację Inwestycji w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności (dalej: KPO);
- Instytucja Pośrednicząca w Programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (dalej: FEnKS);
- organ nadzoru nad NFOŚiGW jako Operatorem Funduszu Modernizacyjnego (dalej: FM).

W ramach wskazanych ról, MKiŚ podejmuje wszelkie działania, aby zapewnić efektywną i zgodną z obowiązującymi przepisami realizację Programu. MKiŚ posiada wiedzę na temat sposobu jego wdrażania oraz napotykanym trudności, w tym o przypadkach nieuczciwych praktyk stosowanych przez wykonawców, którzy – działając na szkodę beneficjentów – pobierali zaliczki i nie realizowali umów.

Zgodnie z informacjami pozyskanymi z WFOŚiGW w Lublinie złożono łącznie 17 zawiadomień do organów ścigania dotyczących realizacji projektów finansowanych w ramach Programu.

2. Czy Ministerstwo prowadzi nadzór nad praktykami wypłacania środków wykonawcom, którzy znaleźli się w stanie restrukturyzacji lub ogłosili upadłość?

MKiŚ prowadzi działania nadzorcze wobec NFOŚiGW zapewniając zgodność wszelkich procedur dotyczących wydatkowania środków z obowiązującym prawem i stosownymi umowami czy porozumieniami. Procedury NFOŚiGW obowiązujące w Programie są zgodne z obowiązującym prawem.

NFOŚiGW - prowadzący Program - przekazał do wfośigw stanowisko w sprawie realizacji płatności w odniesieniu do podmiotów podejrzanych o stosowanie nieuczciwych praktyk. Zgodnie z tym stanowiskiem, w przypadku płatności na koniec realizacji przedsięwzięć realizowanych przez beneficjentów (czyli osoby fizyczne) należy realizować płatności tylko po potwierdzeniu prawidłowej ich realizacji.

Natomiast w przypadku płatności zaliczkowych, decyzja o wstrzymaniu wypłat zaliczek może być podjęta przez dany wfośigw na podstawie dokładnego zbadania sprawy i stwierdzenia zaistnienia realnych przesłanek potwierdzających, że wypłata zaliczki w związku z realizacją danego przedsięwzięcia w Programie obarczona jest ryzykiem wydatkowania jej niezgodnie z przeznaczeniem, umową dotacji oraz obowiązującymi przepisami prawa.

3. Czy planowane są zmiany legislacyjne lub proceduralne umożliwiające beneficjentom skuteczne zablokowanie wypłaty środków, gdy istnieje ryzyko oszustwa lub niewykonania prac?

W ramach powołanej przez NFOŚiGW grupy roboczej, do pracy w której zostali zaproszeni przedstawiciele MKiŚ, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, Prokuratury Krajowej, Ministerstwa Sprawiedliwości oraz Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, opracowywane są rozwiązania prawne mające na celu wzmocnienie ochrony beneficjentów poszkodowanych przez nieuczciwych przedsiębiorców.

Prace grupy skupiają się nad pomocą beneficjentom poszkodowanym przez nieuczciwych wykonawców, w przypadku, gdy działali oni w zaufaniu do instytucji publicznych i nie mieli wpływu na zaistniałą sytuację. Możliwe zmiany przepisów dałyby także możliwość udziału wfośigw czy też NFOŚiGW jako strony pokrzywdzonej w postępowaniach prowadzonych przed organami ścigania z zawiadomienia złożonego przez osobę poszkodowaną.

Jednocześnie sukcesywnie wprowadzane są zmiany proceduralne, które umożliwiają czasowe wstrzymanie wypłat środków w przypadku zgłoszenia ryzyka oszustwa – do czasu wyjaśnienia sytuacji.

4. Czy rozważane jest objęcie większą odpowiedzialnością wojewódzkie fundusze, które – mając wiedzę o nieuczciwych praktykach – mimo to przekazują środki publiczne potencjalnym oszustom?

NFOŚiGW oraz wfośigw stosują odpowiednie procedury chroniące beneficjentów i środki budżetowe. Procedury te zapobiegają uznaniowym i nieprzejrzystym decyzjom dotyczącym dysponowania środkami publicznymi w ramach Programu, w tym w zakresie wypłaty zaliczek.

Stanowisko MKiŚ i NFOŚiGW dotyczące należytej staranności przy wypłacie środków zostało przekazane wszystkim wfośigw.

5. Czy pokrzywdzeni będą mogli liczyć na wsparcie Państwa w odzyskaniu utraconych środków lub ich umorzeniu, by nie ponosić odpowiedzialności za działania wykonawców, na które nie mieli realnego wpływu?

Podjęto szereg działań mających na celu wsparcie osób poszkodowanych przez nieuczciwych wykonawców. Oprócz powołania wspomnianej już grupy opracowującej propozycje legislacyjne, NFOŚiGW opublikował, opracowany przy udziale UOKiK, zestaw informacji o prawach konsumentów wobec nieuczciwych / nierzetelnych wykonawców, który jest dostępny na stronie <https://czystepowietrze.gov.pl/do-pobrania/poradniki-dla-beneficjenta/poradnik-dla-poszkodowanych>. Dokument zawiera informację w jaki sposób zbierać dokumenty dotyczące nierzetelnych wykonawców oraz gdzie złożyć zawiadomienie dotyczące nieuczciwych wykonawców.

Jednocześnie NFOŚiGW prowadzi kampanię informacyjno-edukacyjną w Internecie oraz w prasie pod hasłem: Nie daj się oszukać – sprawdź, zanim zaufasz!, której celem jest ostrzeżenie beneficjentów przez nieuczciwymi wykonawcami.

Proszę o przyjęcie powyższych wyjaśnień.

Z wyrazami szacunku

Krzysztof Bolesta
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości: Departament Spraw Parlamentarnych, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów